

Faktablad för att bedöma indikator till miljökvalitetsnorm enligt 19 § havsmiljöförordningen

C.4.3 Storleksstruktur hos nyckelart av fisk i kustvatten – abborre

Abborre i vatten. Foto: Niels Sloth, BIOPIX

Havsmiljödirektivet syftar till nå god miljöstatus i EU:s havsområden, det vill säga att biologisk mångfald bevaras och ekosystemen hålls friska och fria från föroreningar, samtidigt som ett hållbart nyttjande möjliggörs genom att en ekosystembaserad metod för förvaltning av mänskliga aktiviteter tillämpas.

En del av den nationella förvaltningen består av att enligt 19 § havsmiljöförordningen fastställa miljökvalitetsnormer med indikatorer som ska innebära att god miljöstatus kan nås. Indikatorerna, med sina målvärden, används för att bedöma om miljökvalitetsnormerna följs. Denna bedömning är i sin tur ett underlag i framtagandet av åtgärdsprogram, men är även ett verktyg för att avgöra om tillståndet i miljön närmar sig god miljöstatus.

Som underlag för bedömningen, och som ett komplement till beskrivningen av indikatorerna i föreskrifterna, publicerar Havs- och vattenmyndigheten faktablad som mera i detalj beskriver indikatorn vad gäller metoder och bedömning. Det kan finnas mer än en indikator till varje miljökvalitetsnorm. Miljökvalitetsnormerna och indikatorerna ingår i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2012:18) om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön, vilka uppdateras minst vart sjätte år.

Version: Nr. 2.0

Publiceringsdatum: 2025-04-24

Ändringsdatum: ÅÅÅÅ-MM-DD

Inledning

Fiskarna längs kusten i Östersjön är både ekologiskt och socio-ekonomiskt viktiga genom att ha en reglerande funktion i ekosystemet, samt att de är målarter för det småskaliga kustnära yrkesfisket och det omfattande fritidsfisket som bedrivs längs våra kuster. Statusen hos kustfiskerna kan dessutom vara en god indikator på den generella miljöstatusen i ett område eftersom fisken utgör en central del i näringsväven och oftast är lokal i sin rumsliga utbredning. Storleksstrukturen hos fiskpopulationer på kusten är viktig då det främst är större individer som är i fokus för fisket och som har en strukturerande roll i ekosystemet genom trofisk reglering.

I detta faktablad redovisas en bedömning för indikatorn L90 (beskriver i korthet storleken av den fisk som representerar den 90:e percentilen i längdfördelningen i den provtagna populationen) för nyckelarten abborre på kusten i Östersjön. Indikatorn speglar storleksstrukturen hos de bedömda abborrpopulationerna. Indikatorn påverkas främst av fiske (både yrkesfiske och fritidsfiske), naturlig dödlighet som predation från fiskätande fåglar och däggdjur, och fiskens tillväxt som beror av temperatur, födotillgång och konkurrens om föda.

Miljökvalitetsnorm

Indikatorn C.4.3 *Storleksstruktur hos nyckelart av fisk i kustvatten – abborre* ligger, tillsammans med indikatorerna C.4.1 och C.4.2 till grund för bedömning av miljökvalitetsnorm C.4¹ enligt HVMFS 2012:18.

Metod

Övervakning ska ske enligt metodbeskrivningen i övervakningsprogrammet [Kustfisk](#).

För att bedöma om målvärdet klaras ska data från övervakningsprogrammet ovan användas. Beräkningar ska göras utifrån storleken av den fisk som representerar den 90:e percentilen i längdfördelningen (L90) i den provtagna populationen. Om inte L90 kan beräknas ska en trendanalys göras. Observerat värde jämförs med målvärde som är antingen ett kvantitativt värde eller en trend. Medianvärdet beräknas för hela bedömningsperioden, den långsiktiga trenden ska omfatta minst tio år.

Detaljerad beskrivning

Data för bedömningen kommer från provfisken som utförs varje år inom regional och nationell miljöövervakning enligt undersökningstyperna [Provfiske i Östersjöns kustområden – Djupstratifierat provfiske med Nordiska kustöversiktsnät](#) (2020) och [Provfiske med kustöversiktsnät, nätlänkar och ryssjor på kustnära grunt vatten](#) (2015). Se även [Reviderat program för övervakning av fisk i kustvatten, 2020](#). Indikatorn beräknas med utgångspunkt i den provfiskade populationens längdfördelning som kvantifieras som antalet individer per längdgrupp (1 cm längdklasser) och som är en summering över alla fiskade stationer inom ett provfiskeområde. Endast individer över 15 cm ingår i beräkningen av längdfördelningen för att undvika påverkan av rekryteringspulser. Bedömningen baseras på värdet av L90 under den sexåriga bedömningsperioden i förhållande till ett kvantitativt tröskelvärde för abborre. Bedömningarna för de olika provfiskeområdena läggs samman per kustvattentyp enligt One-Out-All-Out-principen.

¹ Miljökvalitetsnorm C.4: Förekomst, artsammansättning och storleksfördelning hos fisksamhället ska möjliggöra att viktiga funktioner i näringsväven upprätthålls.

Målvärde

Medianvärdet för den 90:e percentilen i längdfördelningen ska vara större än 25 cm och det ska inte vara någon långsiktig nedåtgående trend i 90-percentilen för fiskens längd.

Bakgrund och princip för målvärdet

En bedömning görs för varje arts L90 inom ett provfiskeområde. För abborre finns en relativt liten variation i L90 mellan provfiskeområden i Östersjön och över tid vilket indikerar att ett regionalt tröskelvärde är möjligt (HELCOM 2023). Det finns dock tydliga skillnader mellan olika provfiskeredskap varför redskapsspecifika tröskelvärden för abborre är nödvändiga. Avsaknaden av trender över tid och skillnader mellan kustområden, med betydligt lägre värden för L90 för abborre i områden där fiske är tillåtet jämfört med fiskefria områden (Östman m. fl. 2023), indikerar att det finns en påverkan från fiske i majoriteten av provfiskade områden, men att denna påverkan inte leder till att populationerna är överutnyttjade.

Bedömningsområde

Östersjöns kustvattentyper, exklusive Skånes kustvatten, enligt *bilaga 1* kartorna 4 och 5 i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter [HVMFS 2012:18](#).

Referenser

[Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter \(HVMFS 2012:18\) om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljö kvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön.](#)

HELCOM (2023). Size structure of coastal fish (Coastal fish size). HELCOM core indicator report. Online.

Östman, Ö. m. fl. (2023) Size-based indicators for assessments of ecological status of coastal fish communities. ICES Journal of Marine Science, 80: 2478-2489 (<https://academic.oup.com/icesjms/article/80/10/2478/7341836>).